

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
для практичних занять і самостійної роботи**

з освітньої компоненти

«ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

**для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності D1 «Облік і оподаткування»**

ОП «Облік, аудит та оподаткування» усіх форм здобуття освіти

Харків – 2026

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту 24 квітня 2026 р., протокол № 8.

Методичні вказівки рекомендовано для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності D1 «Облік і оподаткування» ОП «Облік, аудит та оподаткування» усіх форм здобуття освіти.

Укладач

доц. В. М. Орлова

Рецензент

проф. Г. В. Обруч

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета і завдання практичних занять і самостійної роботи.....	5
Методичні вказівки для написання завдань практичних занять і самостійної роботи.....	6
Теми за дисципліною з коротким описом теми, теоретичними запитаннями, тестами і практичними завданнями.....	7
Вимоги щодо оформлення і захисту роботи, критерії оцінювання.....	61
Список літератури.....	64

ВСТУП

Адміністрування податків є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. Адміністрування процесів оподаткування об'єднує за допомогою однієї ідеї комплекс заходів, спрямованих на гарантування виконання законодавчих і нормативно-правових актів.

Об'єктом адміністрування є процес узгодження і погашення податкових зобов'язань платників податків.

Метою адміністрування є гарантування погашення податкових зобов'язань платників через оптимальне втручання в їхню господарську діяльність із застосуванням законодавчо встановлених механізмів і процедур.

Податкове адміністрування являє собою комплекс правових, економічних і фінансових заходів держави для формування системи оподаткування, забезпечення своєчасної і повної сплати податків і зборів із метою задоволення фінансових потреб суспільства в цілому, а також розвитку економіки країни через перерозподіл фінансових ресурсів.

Отже, під податковим адмініструванням слід розуміти сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори (обов'язкові платежі), за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети податків і зборів, а у випадках, передбачених законами України, – правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю надходжень у відповідний бюджет із обов'язкових платежів і притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства.

Методичні вказівки спрямовані на допомогу здобувачам в організації їхньої навчальної діяльності. Вони містять тематичний план, плани семінарських і практичних занять, завдання для самостійного опрацювання, контрольні-навчальні тести і рекомендації щодо розв'язання задач, що в комплексі забезпечує глибоке розуміння фіскальних процесів держави. Освітня компонента зазвичай є складовою підготовки магістрів спеціальності «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування».

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, практичних умінь і навичок з організації податкової діяльності, адміністрування податків і зборів, а також управління податковими зобов'язаннями з урахуванням чинного законодавства, міжнародних стандартів та економічної політики держави.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- теоретичне осмислення, а саме вивчення сутності, принципів, суб'єктів та об'єктів податкового менеджменту;
- вивчення механізмів адміністрування, а саме ознайомлення з процедурами обліку платників податків, подання звітності, процедурами податкових перевірок та оскарження рішень контролюючих органів;
- податкове планування, а саме набуття навичок з оптимізації податкових платежів підприємства (корпоративний податковий менеджмент) у рамках правового поля;
- управління ризиками, а саме формування вмінь ідентифікувати і мінімізувати податкові ризики для бізнесу;

- організація діяльності ДПС, а саме вивчення функцій і методів роботи органів державної податкової служби;

- аналіз податкової політики – уміння оцінювати вплив податків на розвиток виробництва і фінансовий стан підприємств.

Основні компетентності (яких набуде здобувач):

1 Знання Податкового кодексу України, структури податкової системи, методів податкового контролю.

2 Уміння розраховувати податкові платежі, складати податкову звітність, користуватися електронними сервісами (СЕА ПДВ тощо).

3 Навички з ухвалення обґрунтованих управлінських рішень щодо податкової оптимізації.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для практичних занять і самостійної роботи є важливою формою навчального процесу, що має навчити здобувачів самостійно узагальнювати і викладати літературні джерела, статистичні та інші матеріали, взяті з практики роботи контролюючих органів і підприємств. Через завдання для практичних занять і самостійної роботи можна визначити, наскільки глибоко здобувач засвоїв курс і вміє самостійно викладати окремі питання в рамках вибраної теми.

У завданнях для практичних занять і самостійної роботи здобувач повинен показати:

- знання і правильне розуміння закономірностей для управління податковими процесами як на державному рівні (організація збору податків), так і рівні суб'єктів господарювання (оптимізація податкового навантаження);

- уміння використовувати літературні джерела, аналізувати практичний матеріал і викладати свої міркування з того чи іншого питання;
- уміння використовувати теоретичні знання, аналізуючи конкретні цифрові дані.

Завдання для практичних занять і самостійної роботи з «Податкового менеджменту та адміністрування» складені за темами робочої програми: короткий опис теми, теоретичні запитання, тести і практичні завдання, які вибирають залежно від номера за списком групи.

Здобувачам дозволено виконувати завдання для практичних занять і самостійної роботи з іншої теми згідно з напрямом їхньої практичної діяльності. Для написання завдання для практичних занять і самостійної роботи необхідно використати статистичний матеріал. Можна також використати практичний матеріал, зібраний за місцем роботи. Зібраний практичний матеріал має бути поданий у формі таблиць, схем, діаграм, графіків.

ТЕМИ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ З КОРОТКИМ ОПИСОМ ТЕМИ, ТЕОРЕТИЧНИМИ ЗАПИТАННЯМИ, ТЕСТАМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВАННЯМИ

Тема 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ СИСТЕМОЮ ДЕРЖАВИ

Короткий опис теми

Податковий менеджмент держави — це цілісна система управління податковими відносинами, що включає стратегічне планування, податкове адміністрування та податковий контроль. Його головна мета — забезпечення стабільних доходів бюджету зі збереженням стимулів для розвитку економіки.

Основні складові системи:

- суб'єкти: держава (в особі законодавчих і виконавчих органів), податкові та митні органи;
- об'єкт: податкові відносини та грошові потоки, що виникають під час сплати податків;
- функції: планування (прогнозування надходжень), організація (адміністрування), регулювання (пільги, ставки) і контроль (перевірки).

Теоретичний фундамент базований на принципах ефективності (мінімізація витрат на збір), справедливості (рівномірний розподіл тягаря), нейтральності (податки не мають викривляти ринкові механізми).

Теоретичні запитання

- 1 Визначте поняття «податковий менеджмент» і його місце в системі державного управління.
- 2 Чим відрізняється державний податковий менеджмент від податкового менеджменту на рівні підприємства?
- 3 Охарактеризуйте суб'єкти і об'єкти управління податковою системою.
- 4 Які існують стратегічні та тактичні цілі податкового менеджменту держави?
- 5 Поясніть сутність фіскальної та регулюючої функцій податків у контексті управління.
- 6 Які принципи побудови податкової системи є пріоритетними в сучасних умовах для України?
- 7 Що таке «податковий потенціал» регіону чи держави і як його оцінюють?
- 8 Роль прогнозування податкових надходжень у бюджетному процесі.
- 9 Охарактеризуйте методи податкового регулювання економіки.

10 Що таке «податкове адміністрування» і які його основні інструменти?

11 Поняття «податкового навантаження» (тягаря) і методи його розрахунку на макрорівні.

12 Сутність і значення податкового контролю в системі менеджменту.

13 Що таке «податковий розрив» (tax gap) і як держава може його скоротити?

14 Вплив цифровізації на ефективність податкового адміністрування.

15 Охарактеризуйте взаємозв'язок податкової політики та податкового менеджменту.

Тести

1 Основним об'єктом державного податкового менеджменту є:

- а) окремий платник податків;
- б) податкові відносини та податкові потоки в державі;
- в) робота податкових інспекторів;
- г) фінансова звітність підприємств.

2 Сукупність методів і прийомів реалізації податкової політики – це:

- а) податковий контроль;
- б) податкове планування;
- в) податковий механізм;
- г) податковий аудит.

3 Яка функція податкового менеджменту спрямована на кількісне оцінювання майбутніх податкових надходжень:

- а) організація;
- б) контроль;
- в) прогнозування та планування;
- г) регулювання?

4 Принцип «фіскальної достатності» означає:

- а) податки мають бути низькими для всіх;
- б) податкові надходження мають покривати видатки держави;
- в) податкова система має бути простою;
- г) кількість податків має постійно зростати.

5 Податкове адміністрування — це:

- а) процес ухилення від сплати податків;
- б) діяльність органів влади із забезпечення справляння податків;
- в) встановлення нових податкових ставок;
- г) ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

6 «Податковий розрив» (Tax Gap) — це:

- а) різниця між податками в різних країнах;
- б) різниця між нарахованими та фактично сплаченими податками;
- в) час між поданням звітності та сплатою;
- г) різниця між податковими ставками.

7 До суб'єктів державного податкового менеджменту в Україні належать:

- а) тільки Державна податкова служба;
- б) тільки Міністерство фінансів;
- в) Верховна Рада, Кабінет Міністрів, ДПС і ДМС;
- г) виключно аудиторські компанії.

8 Стратегічний податковий менеджмент сфокусований:

- а) на проведенні поточної виїзної перевірки;
- б) нарахуванні штрафів за поточний місяць;
- в) формуванні довгострокової податкової політики та реформуванні системи;
- г) прийманні звітності від ФОПів.

9 Крива Лаффера демонструє залежність:

- а) між доходами та витратами бюджету;

- б) податковою ставкою та обсягом податкових надходжень;
- в) кількістю платників і кількістю податків;
- г) інфляцією та безробіттям.

10 Що є головним інструментом податкового регулювання:

- а) податкові пільги та диференціація ставок;
- б) арешт рахунків;
- в) збільшення кількості перевірок;
- г) виписка податкових накладних?

11 Податкове навантаження на рівні держави розраховують як:

- а) відношення суми податків до ВВП;
- б) відношення ПДВ до прибутку;
- в) суму всіх штрафів, поділену на кількість платників;
- г) суму податків на одного працюючого.

12 Ефективність податкового адміністрування оцінюють:

- а) за кількістю проведених обшуків;
- б) відношенням витрат на утримання податкової служби до суми зібраних податків;
- в) кількістю сторінок у Податковому кодексі;
- г) швидкістю друкування звітів.

13 Податковий контроль — це:

- а) перевірка виконання платниками податкового законодавства;
- б) встановлення правил обліку;
- в) надання консультацій платникам;
- г) планування видатків бюджету.

14 Який метод управління передбачає примусове стягнення податкового боргу:

- а) економічний;
- б) адміністративно-правовий;
- в) психологічний;

г) індикативний?

15 Податковий потенціал — це:

а) максимально можлива сума податків, яку може сплатити економіка без шкоди для відтворення;

б) сума податків, зібрана минулого року;

в) усі гроші, що є в населення на руках;

г) сума зовнішнього боргу держави.

Практичні завдання

Задача 1. Розрахувати рівень податкового навантаження на економіку держави, якщо ВВП складає 4 500 млрд грн, а сума податкових надходжень до зведеного бюджету — 1 575 млрд грн.

Задача 2. Визначити коефіцієнт еластичності податкових надходжень, якщо зі зростанням ВВП на 8 % податкові надходження зросли на 12 %.

Задача 3. Податковий потенціал регіону оцінюють у 800 млн грн. Фактично зібрано 720 млн грн. Розрахувати рівень використання податкового потенціалу.

Задача 4. Розрахувати податковий розрив (Tax Gap), якщо, за макроекономічними розрахунками, сума податкових зобов'язань мала скласти 500 млн грн, а фактично надійшло 430 млн грн.

Задача 5. Визначити ефективність адміністрування, якщо на збір 200 млрд грн податків держава витратила 1.6 млрд грн на утримання апарату ДПС.

Задача 6. У державі встановлено ставку податку 20 %. Сума податків – 200 млрд. Із підвищенням ставки до 25 % надходження впали до 190 млрд (через тінізацію). Як змінився рівень податкових надходжень?

Задача 7. Розрахувати частку прямих податків у структурі доходів, якщо ПДВ (непрямий) склав 400 млн, акциз (непрямий) — 100 млн, ПДФО (прямий) — 300 млн, податок на прибуток (прямий) — 200 млн.

Задача 8. Прогнозний ВВП на наступний рік — 5 000 млрд грн. Цільовий рівень податкового навантаження — 32 %. Визначити плановий обсяг податкових надходжень.

Задача 9. Розрахувати темп збільшення податкових надходжень, якщо минулого року зібрано 1 200 млн грн, а цього року — 1 350 млн грн.

Задача 10. Унаслідок надання податкових пільг бюджет недоотримав 50 млн грн, але це стимулювало зростання виробництва, що дало додаткові 65 млн грн податків у наступному періоді. Оцінити чисту ефективність пільги.

Тема 2. СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема «Система державного податкового менеджменту» є фундаментом для розуміння того, як держава не просто збирає гроші, а управляє економічними процесами через податкові важелі. Це симбіоз права, економіки та державного управління.

Короткий опис теми

Державний податковий менеджмент — це сукупність форм і методів, за допомогою яких держава управляє податковою системою для реалізації своєї податкової політики. Це не лише робота податкової служби, а ширший процес, що охоплює законодавчу та виконавчу гілки влади.

Основні складові системи:

- суб'єкти управління: Міністерство фінансів (стратегія), Державна податкова служба (адміністрування), Державна митна служба, правоохоронні органи (контроль);

- об'єкти управління: податкові відносини, податкові потоки, податковий борг і податкові пільги;

- функції:

- 1) податкове планування та прогнозування: визначення обсягів надходжень до бюджету;
- 2) податкове регулювання: використання ставок і пільг для стимулювання або стримування економіки;
- 3) податкове адміністрування: реєстрація платників, облік нарахувань, сплата;
- 4) податковий контроль: моніторинг і перевірки дотримання законодавства.

Ефективність системи визначає баланс між фіскальними інтересами бюджету і податковим навантаженням на бізнес.

Теоретичні запитання

- 1 У чому полягає відмінність між поняттями «податкова політика» і «податковий менеджмент»?
- 2 Які органи виконавчої влади в Україні є головними суб'єктами державного податкового менеджменту?
- 3 Охарактеризуйте роль Міністерства фінансів у системі управління податками.
- 4 Що таке стратегічний та оперативний податковий менеджмент на рівні держави?
- 5 Які функції виконує Державна податкова служба України як орган адміністрування?
- 6 Поясніть сутність «податкового розриву» (tax gap) як показника ефективності менеджменту.
- 7 Які існують методи прогнозування податкових надходжень до бюджету?
- 8 Як впливає цифровізація (наприклад системи «Електронний кабінет», «Е-аудит») на систему адміністрування?

9 Що таке податковий борг і які методи менеджменту застосовують для його погашення?

10 У чому полягає сутність податкового стимулювання через механізм податкових пільг?

11 Опишіть рівні державного податкового менеджменту (загальнодержавний, регіональний, місцевий).

12 Яку роль відіграє податковий комплаєнс (добровільна сплата) у системі державного менеджменту?

13 Як взаємодіють податкові органи різних країн відносно міжнародного податкового менеджменту (наприклад обмін інформацією CRS)?

14 Що є об'єктом податкового моніторингу великих платників податків?

15 Які критерії оцінювання ефективності функціонування системи державного податкового менеджменту?

Тести

1 Головною метою державного податкового менеджменту є:

- а) накладення максимальної кількості штрафів;
- б) забезпечення стабільних надходжень до бюджету і регулювання економіки;
- в) ліквідація всіх приватних підприємств;
- г) ведення бухгалтерського обліку замість платників.

2 До суб'єктів законодавчого рівня податкового менеджменту в Україні належать:

- а) Державна податкова служба;
- б) Верховна Рада України;
- в) Рада директорів великих підприємств;
- г) Аудиторська палата.

3 Яка функція менеджменту передбачає встановлення податкових ставок і пільг:

- а) контроль;
- б) планування;
- в) регулювання;
- г) облік?

4 Податкове адміністрування — це:

а) процес ухвалення законів;
б) операційна діяльність податкових органів із забезпечення виконання податкових обов'язків;

- в) метод оптимізації податків підприємством;
- г) судовий розгляд податкових спорів.

5 Показник «Податковий потенціал» відображає:

а) суму вже зібраних податків;
б) максимально можливий обсяг податкових ресурсів, які можна зібрати в економіці;

- в) кількість податкових інспекторів у штаті;
- г) розмір зовнішнього боргу країни.

6 Що є інструментом податкового регулювання:

- а) податкова перевірка;
- б) податкова пільга;
- в) податкова декларація;
- г) платіжне доручення?

7 Прогнозування податків «від досягнутого» базоване:

а) на математичному моделюванні майбутнього;
б) фактичних показниках минулих періодів з урахуванням інфляції та росту ВВП;

- в) випадковому виборі цифр;
- г) виключно на обіцянках політиків.

8 Податковий моніторинг — це:

- а) постійний дистанційний контроль за діяльністю великих платників;
- б) виїзна перевірка з вилученням документів;
- в) арешт банківських рахунків;
- г) написання скарг акціонерам.

9 Який орган в Україні відповідає за формування державної податкової політики:

- а) Національний банк України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Державна служба статистики;
- г) Торгово-промислова палата?

10 Що таке «податковий комплаєнс»:

а) рівень добровільного дотримання платниками податкового законодавства;

- б) процедура примусового стягнення боргу;
- в) перевірка податкової звітності аудиторами;
- г) зміна юридичної адреси компанії?

11 Крива Лаффера демонструє залежність:

- а) між ставкою податку та сумою податкових надходжень;
- б) кількістю податків і рівнем корупції;
- в) витратами на адміністрування та кількістю перевірок;
- г) ПДВ та інфляцією.

12 Ефективність податкового контролю оцінюють як:

- а) кількість перевірених підприємств;
- б) суму донарахованих і фактично сплачених коштів до бюджету;
- в) кількість виписаних штрафів (незалежно від сплати);
- г) кількість годин, проведених на перевірці.

13 «Податковий розрив» (Tax Gap) — це:

- а) різниця між податками в Україні та Польщі;

б) різниця між податковими зобов'язаннями за законодавством і фактично сплаченими сумами;

в) дефіцит бюджету;

г) час між поданням звіту і його перевіркою.

14 Який метод адміністрування є найбільш пріоритетним у сучасній системі менеджменту:

а) каральний (штрафи);

б) сервісний (консультації та онлайн-послуги);

в) командно-адміністративний;

г) психологічний тиск?

15 Податкову квоту (рівень податкового навантаження) розраховують як:

а) відношення суми податків до ВВП;

б) відношення податку до прибутку однієї компанії;

в) суму всіх податкових ставок;

г) кількість податків на одного жителя.

Практичні завдання

Задача 1. ВВП країни за рік склав 5 200 млрд грн. Загальна сума податкових надходжень до зведеного бюджету – 1 664 млрд грн. Розрахувати рівень податкового навантаження (податкову квоту) на економіку.

Задача 2. Податкова служба виявила, що теоретично нараховані податки (за макроекономічними даними) мали скласти 210 млрд грн, проте фактично до бюджету надійшло 178 млрд грн. Розрахувати суму та відсоток «податкового розриву».

Задача 3. Протягом року на утримання податкових органів було витрачено 12 млрд грн. При цьому за цей період було зібрано 1 500 млрд грн податків. Розрахувати коефіцієнт ефективності витрат на адміністрування (витрати на 1 грн зібраних податків).

Задача 4. Податкові надходження минулого року склали 800 млн грн. У поточному році очікують збільшення ВВП на 4 % та інфляцію 10 %. Розрахувати прогнозну суму податкових надходжень методом екстраполяції.

Задача 5. У результаті перевірок було донараховано 45 млн грн податків. Витрати на проведення перевірок склали 2 млн грн. Фактично до бюджету за результатами перевірок надійшло 38 млн грн (частину оскаржують у суді). Розрахувати реальну ефективність контрольної роботи.

Задача 6. Держава запровадила податкову пільгу для ІТ-сектору, через що бюджет недоотримав 200 млн грн (податкові видатки). Проте завдяки цій пільзі галузь зросла, і через рік додаткові надходження від ПДФО і ЄСВ склали 260 млн грн. Оцінити бюджетну ефективність пільги.

Задача 7. Розрахувати коефіцієнт еластичності податків, якщо зі зростанням ВВП на 5 %, податкові надходження зросли на 7,5 %.

Задача 8. Податковий борг на початок року становив 80 млрд грн. Протягом року було стягнуто 15 млрд грн боргу, списано безнадійного боргу на 5 млрд грн, але виник новий борг 12 млрд грн. Яка сума боргу на кінець року?

Задача 9. Розрахувати частку непрямих податків у доходах бюджету, якщо ПДВ становить 450 млн, акцизний податок — 120 млн, мито — 30 млн, а прямі податки (ПДФО і податок на прибуток) — 400 млн.

Задача 10. Підприємство «А» має переплату з податку на прибуток 50 тис. грн, але має борг з ПДВ 45 тис. грн. Держава застосовує механізм автоматичного взаємозаліку. Яким буде сальдо розрахунків підприємства з бюджетом?

Тема 3. ОБЛІК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Короткий опис теми

Облік платників податків є фундаментом податкового адміністрування. Це система заходів, що здійснюють контролюючі органи з метою ідентифікації платників, формування інформаційної бази для контролю за правильністю нарахування та своєчасністю сплати податків.

Основними реєстрами в Україні є **Єдиний державний реєстр (ЄДР), Державний реєстр фізичних осіб – платників податків (ДРФО)** і Реєстр платників ПДВ. Облік ведеться за принципом «єдиного вікна» у тісній взаємодії з державними реєстраторами.

Теоретичні запитання

- 1 У чому полягає мета обліку платників податків у системі адміністрування?
- 2 Які основні принципи взяття на облік юридичних осіб і ФОП?
- 3 Чим відрізняється основне місце обліку від неосновного?
- 4 Які документи подають для взяття на облік самозайнятих осіб (адвокатів, нотаріусів)?
- 5 Які строки встановлені для повідомлення податкових органів про зміни в реєстраційних даних?
- 6 Що таке форма № 20-ОПП і яка її роль в обліку об'єктів оподаткування?
- 7 Який порядок отримання реєстраційного номера облікової картки платника податків (РНОКПП)?
- 8 У яких випадках платнику податків може бути відмовлено в реєстрації платником ПДВ?
- 9 Яка процедура зняття з обліку платника податків у разі ліквідації підприємства?

10 Як здійснюють облік нерезидентів (іноземних компаній), що мають підрозділи в Україні?

11 Які особливості обліку великих платників податків (ВПП)?

12 Що таке «податкова адреса» юридичної та фізичної особи?

13 Роль Електронного кабінету платника у процесі реєстрації та внесення змін.

14 Яка відповідальність передбачена за неподання заяви про взяття на облік?

15 Порядок переведення платника податків з однієї податкової інспекції до іншої зі зміною місцезнаходження.

Тести

1 Протягом якого строку після державної реєстрації юридичної особи контролюючі органи здійснюють її взяття на облік:

- а) 24 години;
- б) три робочі дні;
- в) на наступний робочий день після отримання відомостей із ЄДР;
- г) 10 календарних днів?

2 Яку форму подають для повідомлення про об'єкти оподаткування:

- а) 1-ОПП;
- б) 20-ОПП;
- в) 5-ОПП;
- г) 1-ПДВ?

3 Хто є суб'єктом ведення Державного реєстру фізичних осіб – платників податків:

- а) Міністерство юстиції;
- б) Державна податкова служба України;
- в) Пенсійний фонд;
- г) Державна служба статистики?

4 Протягом скількох днів платник має повідомити про зміну даних (якщо вони не змінені через ЄДР):

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 20 днів;
- г) 30 днів?

5 Обов'язковій реєстрації як платник ПДВ підлягає особа, у якої обсяг операцій за останні 12 місяців перевищує:

- а) 500 000 грн;
- б) 1 000 000 грн;
- в) 5 000 000 грн;
- г) 7 000 000 грн.

6 Який документ підтверджує взяття на облік фізичної особи-підприємця:

- а) свідоцтво про реєстрацію;
- б) виписка з ЄДР;
- в) довідка за формою 4-ОПП;
- г) податкова декларація?

7 Неосновне місце обліку платника податків створюють за місцезнаходженням:

- а) головного офісу;
- б) об'єктів оподаткування або підрозділів в іншому адміністративному районі;
- в) директора компанії;
- г) банківської установи.

8 Фізична особа, яка через релігійні переконання відмовляється від РНОКПП:

- а) не може сплачувати податки;
- б) використовує номер паспорта (із відповідною відміткою);

- в) зобов'язана отримати номер у судовому порядку;
- г) використовує номер свідоцтва про народження.

9 Заяву за формою № 1-ОПП подає:

- а) фізична особа-підприємець;
- б) юридична особа та її відокремлені підрозділи;
- в) тільки платники акцизного податку;
- г) тільки іноземці.

10 Підставою для зняття платника податків з обліку в органах ДПС є:

- а) відсутність прибутку протягом року;
- б) повідомлення про закриття рахунка в банку;
- в) наявність запису в ЄДР про припинення юридичної особи;
- г) зміна головного бухгалтера.

11 Строк зберігання документів, пов'язаних з обліком платників у податковій:

- а) три роки;
- б) п'ять років;
- в) 75 років (для особових справ);
- г) постійно (у формі електронного реєстру).

12 Який штраф передбачено за неподання заяви про взяття на облік юридичної особи:

- а) 170 грн;
- б) 1020 грн;
- в) 340 грн;
- г) 510 грн?

13 Податкова адреса фізичної особи – це:

- а) адреса робочого місця;
- б) місце її проживання, за яким її беруть на облік;
- в) адреса податкової інспекції;
- г) будь-яка адреса в межах України.

14 Платника податків вважають знятим з обліку в ДПС у разі ліквідації з дати:

- а) подання заяви 8-ОПП;
- б) завершення перевірки;
- в) внесення запису до ЄДР про державну реєстрацію припинення;
- г) закриття останнього рахунка.

15 Чи може юридична особа бути зареєстрована одночасно у двох різних реєстрах як платник ПДВ:

- а) так, за наявності філій;
- б) ні, індивідуальний податковий номер ПДВ є єдиним;
- в) так, якщо вона займається експортом;
- г) тільки за рішенням суду?

Практичні завдання

Задача 1. Підприємство «Альфа» зареєстроване в ЄДР 10 вересня. 12 вересня воно орендувало склад в іншому адміністративному районі міста. Визначити дії бухгалтера щодо обліку об'єктів оподаткування.

Задача 2. Обсяг постачання товарів ФОП Іванова за останні 11 місяців склав 950 000 грн. У поточному місяці він планує відвантаження на 100 000 грн. Визначити обов'язок ФОП щодо реєстрації платником ПДВ.

Задача 3. ТОВ «Оріон» змінило свою юридичну адресу з Печерського району м. Києва на Шевченківський район 5 жовтня. Куди ТОВ має сплачувати податки до кінця бюджетного року.

Задача 4. Адвокат Петренко розпочав приватну практику. Протягом якого строку він має стати на облік у податковій?

Задача 5. Підприємство не подало форму № 20-ОПП про відкриття нового магазину. Перевірка виявила це порушення через два місяці. Розрахувати суму штрафу для юридичної особи.

Задача 6. Іноземна компанія відкриває в Україні постійне представництво без статусу юридичної особи. Який документ є підставою для взяття його на облік у ДПС?

Задача 7. Громадянин Кравченко змінив прізвище у зв'язку з одруженням. Чи потрібно йому оновлювати дані в ДРФО і в який строк?

Задача 8. ТОВ «Світло» вирішило добровільно зареєструватися платником ПДВ з першого числа наступного місяця. Коли потрібно подати заяву?

Задача 9. Юридична особа перебуває в процесі ліквідації. Призначено ліквідатора. Хто і протягом якого часу має повідомити ДПС?

Задача 10. Підприємство орендує п'ять офісів у різних районах однієї територіальної громади, яка обслуговувана однією ДПС. Чи потрібно подавати п'ять окремих форм № 20-ОПП?

Тема 4. ОБЛІК ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Короткий опис теми

Ця тема охоплює два взаємопов'язані блоки:

1 Облік надходжень: процес фіксації сплачених податків у державний і місцеві бюджети. Основним інструментом тут є **Інтегрована картка платника (ІКП)**, де відображені нарахування та фактична сплата. Важливу роль відіграє взаємодія ДПС із Державною казначейською службою та функціонування **Єдиного рахунку**.

2 Обслуговування платників: перехід від фіскального нагляду до сервісної моделі. Це включає роботу Центрів обслуговування платників (ЦОП), надання індивідуальних податкових консультацій (ІПК), функціонування «Електронного кабінету» і забезпечення високої якості сервісу для стимулювання добровільної сплати податків.

Теоретичні запитання

- 1 Яка роль Державної казначейської служби у процесі обліку податкових надходжень?
- 2 Що таке Інтегрована картка платника (ІКП) і яка інформація в ній відображена?
- 3 Охарактеризуйте механізм роботи Єдиного рахунка для сплати податків і зборів.
- 4 Які податки не можна сплачувати через Єдиний рахунок?
- 5 У чому полягає різниця між індивідуальною та узагальнюючою податковими консультаціями?
- 6 Які основні функції виконують Центри обслуговування платників (ЦОП)?
- 7 Як звіряють стан розрахунків платника з бюджетом через Електронний кабінет?
- 8 Порядок повернення помилково або надміру сплачених сум грошових зобов'язань.
- 9 Які критерії використовують для оцінювання якості обслуговування платників податків?
- 10 Процедура надання адміністративних послуг податковими органами.
- 11 Як здійснюється облік податкового боргу в інформаційних системах ДПС?
- 12 Що таке бюджетна класифікація і як вона впливає на облік надходжень?
- 13 Які права має платник податків у разі отримання неякісного сервісу або недостовірної консультації?
- 14 Роль інформаційно-довідкового департаменту ДПС (Contact Center).
- 15 Вплив цифровізації (Digitalization) на прозорість обліку податкових надходжень.

Тести

1 Який орган відкриває рахунки для зарахування податків до бюджетів:

- а) Державна податкова служба;
- б) Міністерство фінансів;
- в) Державна казначейська служба;
- г) Національний банк України?

2 Інтегровану картку платника (ІКП) відкривають:

- а) за кожним видом податку та кожним кодом бюджетної класифікації;
- б) одним загальним списком для всіх податків;
- в) тільки за ПДВ і Акцизним податком;
- г) бажанням платника податків.

3 Протягом скількох днів надають відповідь на звернення про отримання ІПК:

- а) 10 календарних днів;
- б) 25 календарних днів (із можливістю продовження до 40);
- в) п'яти робочих днів;
- г) 30 робочих днів?

4 Використання Єдиного рахунка для платника є:

- а) обов'язковим;
- б) добровільним (за заявою);
- в) обов'язковим тільки для великих платників;
- г) тільки для фізичних осіб.

5 Який електронний сервіс дозволяє переглянути стан розрахунків із бюджетом у режимі реального часу:

- а) Viber-бот ДПС;
- б) Електронний кабінет платника;
- в) офіційний сайт Кабінету Міністрів;
- г) система «Клієнт-Банк»?

6 Надміру сплачені грошові зобов'язання можуть бути повернуті, якщо заява подана протягом:

- а) 365 днів;
- б) 1095 днів;
- в) 500 днів;
- г) 10 років.

7 Яка послуга податкової НЕ є адміністративною:

- а) видача довідки про відсутність заборгованості;
- б) реєстрація книги обліку доходів;
- в) проведення виїзної документальної перевірки;
- г) реєстрація платника єдиного податку?

8 Якщо платник діяв відповідно до ІПК, яка згодом була скасована або змінена:

- а) він не звільняється від відповідальності;
- б) він звільняється від фінансової відповідальності (штрафів, пені);
- в) він звільняється від сплати самого податку;
- г) він має сплатити штраф у подвійному розмірі.

9 Кошти, сплачені через Єдиний рахунок, списують в черговості.

Що списують першим:

- а) штрафні санкції;
- б) поточні нарахування податків;
- в) податковий борг (за датою виникнення);
- г) пеню?

10 Хто затверджує Узагальнюючу податкову консультацію:

- а) Голова регіональної ДПС;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Верховна Рада;
- г) Кабінет Міністрів?

11 Строк «сервісна модель» у податковому адмініструванні означає:

- а) збільшення кількості перевірок;
- б) пріоритет допомоги та консультування над покаранням;
- в) перехід на паперовий документообіг;
- г) платні консультації для бізнесу.

12 Датою сплати податку з використанням Єдиного рахунку вважають:

- а) дату зарахування коштів на бюджетний рахунок Казначейством;
- б) дату подання платіжної інструкції до банку;
- в) дату внесення коштів на Єдиний рахунок;
- г) дату отримання квитанції № 2.

13 Основним документом, що підтверджує якість обслуговування в ЦОП, є:

- а) стандарт надання адміністративних послуг;
- б) податкова декларація;
- в) наказ про призначення інспектора;
- г) статут підприємства.

14 У разі помилкової сплати податку на неправильний рахунок (інший код бюджету) платнику необхідно:

- а) нічого не робити, податкова перекине автоматично;
- б) подати заяву про перекидання коштів (корекцію) або повернення;
- в) сплатити податок повторно, а старі гроші вважати втраченими;
- г) написати скаргу до поліції.

15 Який режим Електронного кабінету доступний без використання ЕЦП/КЕП:

- а) перегляд ІКП;
- б) листування з ДПС;
- в) доступ до відкритих реєстрів (наприклад реєстр платників ПДВ);
- г) подання звітності?

Практичні завдання

Задача 1. Платник податків має заборгованість із податку на майно в розмірі 2000 грн і штраф 500 грн. Він перерахував на Єдиний рахунок 1800 грн. Визначити, як розподілять ці кошти.

Задача 2. Підприємство подало запит на ІПК 1 березня. Коли (максимально) воно має отримати відповідь, якщо ДПС вирішила продовжити строк розгляду?

Задача 3. Бухгалтер помилково сплатив ПДФО на суму 5000 грн на рахунок військового збору. Описати алгоритм дій для виправлення ситуації.

Задача 4. ФОП закриває діяльність 15 травня. Яку інформацію він має отримати в ЦОП для фінального розрахунку?

Задача 5. Платник виявив в Електронному кабінеті розбіжність: він сплатив 10 000 грн, а в ІКП відображено 1 000 грн. Які дії має вчинити сервісна служба ДПС?

Задача 6. Компанія хоче отримати довідку про відсутність заборгованості для участі в тендері. Який строк видачі такої довідки і в якому вигляді її можна отримати?

Задача 7. На Єдиному рахунку платника є залишок 3000 грн. Настав строк сплати ЄСВ (2000 грн) і Єдиного податку (1500 грн). Як система розподілить кошти?

Задача 8. Громадянин хоче отримати податкову знижку за навчання. Яку консультаційну допомогу він може отримати в ЦОП?

Задача 9. ДПС видала ІПК, яка суперечить нормам Податкового кодексу. Чи може платник оскаржити таку консультацію?

Відповідь: так, ІПК може бути оскаржена в суді як правовий акт індивідуальної дії. Якщо суд її скасує, ДПС має видати нову з урахуванням висновків суду.

Задача 10. Підприємство перейшло на Єдиний рахунок із 1 січня. У лютому воно помилково надіслало платіжку на старий бюджетний рахунок ПДВ. Що станеться з цими коштами?

Тема 5. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК

Короткий опис теми

Податкова перевірка — це основний інструмент контролю за дотриманням податкового законодавства. В основі сучасного планування перевірок лежить **ризик-орієнтований підхід**: до плану-графіка включені платники, які мають найбільші ризики несплати податків (наприклад значні обсяги операцій із «сумнівними» контрагентами, постійна збитковість тощо).

Перевірки поділяють:

- 1) на **камеральні** (проводять у приміщенні ДПС на основі звітності);
- 2) **документальні** (планові/позапланові; виїзні/невиїзні);
- 3) **фактичні** (проводять за місцем діяльності з дотриманням норм готівкового обігу, ліцензування, трудового права).

Теоретичні запитання

1 Які критерії ризиковості є визначальними для включення платника до плану-графіка перевірок?

2 Чим відрізняється порядок проведення документальної виїзної перевірки від невиїзної?

3 У які строки ДПС має оприлюднити план-графік проведення планових перевірок на наступний рік?

4 Які документи є підставою для допуску посадових осіб ДПС до проведення виїзної перевірки?

5 Які права має платник податків у разі незгоди з висновками, викладеними в акті перевірки?

6 Вичерпний перелік підстав для проведення документальної позапланової перевірки.

7 Яка тривалість проведення планових документальних перевірок для великих, середніх і малих підприємств?

8 Порядок і строки надсилання повідомлення про проведення планової документальної перевірки.

9 У яких випадках проводять фактичну перевірку без попередження платника?

10 Що таке «зустрічна звірка» і чи є вона самостійною перевіркою?

11 Наслідки відмови платника податків від допуску перевіряючих до проведення перевірки.

12 Які вимоги висувають щодо оформлення Акта перевірки та Довідки про результати перевірки?

13 Процедура зупинення та поновлення документальної перевірки: умови і строки.

14 Роль електронного аудиту (e-audit) у сучасному плануванні перевірок.

15 Які особливості проведення перевірок у період дії воєнного стану (мораторій і виключення)?

Тести

1 Протягом якого строку до початку планової перевірки платнику має бути надіслано повідомлення та копію наказу:

а) три робочі дні;

б) п'ять календарних днів;

в) 10 календарних днів;

г) 15 робочих днів?

2 Яку перевірку проводять виключно у приміщенні контролюючого органу:

а) фактичну;

б) камеральну;

в) виїзну документальну;

г) планову документальну?

3 Підставою для проведення фактичної перевірки може бути:

а) подання платником скарги на дії податківців;

б) отримання інформації про порушення у сфері обігу підакцизних товарів;

в) подання уточнюючого розрахунку зі зменшенням податку;

г) перевищення обсягу доходу понад 100 млн грн.

4 Тривалість документальної планової перевірки для великого платника податків не може перевищувати:

а) 15 робочих днів;

б) 30 робочих днів;

в) 45 робочих днів;

г) 60 робочих днів.

5 Який документ складають за результатами перевірки, якщо порушень не виявлено:

а) наказ;

б) акт;

в) довідку;

г) протокол?

6 План-графік документальних перевірок на наступний рік оприлюднюють:

а) до 1 грудня поточного року;

- б) 25 грудня поточного року;
- в) 31 грудня поточного року;
- г) 20 січня наступного року.

7 Платник податків має право подати заперечення до акта перевірки протягом:

- а) трьох робочих днів;
- б) 10 робочих днів;
- в) п'яти робочих днів;
- г) 30 календарних днів.

8 Повторне проведення документальної планової перевірки за той самий період:

- а) дозволено раз на квартал;
- б) заборонено (крім випадків, передбачених ПКУ);
- в) дозволено за рішенням керівника місцевої ДПС;
- г) дозволено за заявою платника.

9 Яку перевірку можна проводити без наказу на проведення, але за наявності посвідчень:

- а) камеральну;
- б) жодну (наказ обов'язковий для всіх, крім камеральних);
- в) фактичну;
- г) зустрічну звірку?

10 Для допуску до виїзної перевірки інспектор повинен надати:

- а) наказ, направлення на перевірку та службове посвідчення;
- б) тільки паспорт;
- в) копію плану-графіка;
- г) рішення суду.

11 У разі відмови платника підписати акт перевірки:

- а) перевірку вважають недійсною;

б) складають акт про відмову від підпису, що не звільняє від обов'язків;

в) податкова нараховує подвійний штраф;

г) платника звільняють від сплати податків.

12 Зупинення документальної планової перевірки можливе на загальний строк не більше:

а) 10 робочих днів;

б) 30 робочих днів;

в) 60 робочих днів;

г) п'яти місяців.

13 Податкове повідомлення-рішення (ППР) приймають після акта перевірки протягом:

а) п'яти робочих днів;

б) 15 робочих днів (із дня, наступного за днем вручення акта або розгляду заперечень);

в) 30 календарних днів;

г) одного року.

14 Проведення камеральної перевірки потребує згоди платника:

а) так, письмової;

б) ні, проводять автоматично без будь-якого спеціального рішення;

в) так, якщо це малий бізнес;

г) тільки у присутності директора?

15 Фактичну перевірку проводять не менш ніж:

а) дві посадові особи ДПС;

б) одна особа;

в) три особи за участю поліції;

г) п'ять осіб.

Практичні завдання

Задача 1. Податковий інспектор з'явився на підприємство «Вега» 15 травня для проведення планової перевірки. Направлення на перевірку датоване 10 травня, але повідомлення про перевірку платник отримав лише 12 травня. Чи має право директор відмовити в допуску?

Задача 2. Підприємство подало декларацію з ПДВ, у якій задекларовано від'ємне значення на суму 200 000 грн. Яку перевірку має право призначити ДПС у цьому випадку?

Задача 3. Під час документальної виїзної перевірки великого платника (тривалість 30 робочих днів) інспектору знадобилося отримати відповідь на запит від іноземного банку. Яка процедура дозволить продовжити строк перебування інспектора на об'єкті?

Задача 4. ФОП на єдиному податку здійснює торгівлю алкоголем. Податківці отримали інформацію від поліції, що ФОП не видає чеки РРО. Яку перевірку буде організовано? Чи потрібно попереджати платника?

Задача 5. Підприємство отримало Акт перевірки 1 червня. Бухгалтер вважає, що інспектор не врахував витрати на суму 50 000 грн. Визначити останній день для подання заперечень.

Задача 6. Під час перевірки виявлено, що платник не надав документи, посилаючись на те, що вони були вилучені правоохоронними органами два місяці тому. Які дії контролюючого органу?

Задача 7. Інспектор вимагає від директора ТОВ надати доступ до складських приміщень о 21:00, мотивуючи це тим, що перевірка планова. Офіс працює до 18:00. Чи законна вимога інспектора?

Задача 8. За результатами перевірки ТОВ «Славутич» було виявлено порушення, що призвело до заниження податку на прибуток. Платник не згоден і хоче оскаржити ППР в адміністративному порядку. У який орган і в який строк подають скаргу?

Задача 9. ДПС надіслала наказ про проведення позапланової перевірки на підставі того, що контрагент платника визнаний фіктивним. Що має передувати такому наказу, згідно зі статтями 73 і 78 ПКУ?

Задача 10. Розрахувати штраф за результатами перевірки, якщо сума недоїмки з ПДВ склала 100 000 грн. Це перше порушення платника за останні 1095 днів, і його визнано ненавмисним. Який розмір штрафної санкції буде застосовано?

Тема 6. УЗГОДЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СПЛАТИ

Короткий опис теми

Процес адміністрування податків передбачає трансформацію розрахованої суми податку в **узгоджене податкове зобов'язання**. Це відбувається або через самостійне декларування (самоузгодження), або через винесення Податкового повідомлення-рішення (ППР) контролюючим органом.

Якщо платник не згоден із нарахованою сумою, розпочинається процедура **оскарження** (адміністративного або судового). До завершення оскарження зобов'язання вважають **неузгодженим**. Після узгодження та пропускання строку сплати виникає **податковий борг**, що дає право ДПС застосовувати заходи забезпечення: податкову вимогу, податкову заставу, адміністративний арешт активів.

Теоретичні запитання

1 У чому полягає різниця між самостійним і примусовим узгодженням податкового зобов'язання?

2 Протягом якого строку платник має сплатити зобов'язання, визначене в декларації?

3 Який строк надають платнику для сплати суми, зазначеної в ППР, якщо він не планує його оскаржувати?

4 Охарактеризуйте етапи адміністративного оскарження рішень ДПС.

5 Які наслідки для платника має подання скарги до органу вищого рівня щодо статусу зобов'язання?

6 У яких випадках податкове зобов'язання вважають остаточно узгодженим у судовому порядку?

7 Що таке «податкова вимога» і коли її надсилають платнику?

8 Що стає об'єктом податкової застави та як оформлюють право на неї?

9 Чим відрізняється повний арешт майна від неповного (у межах адміністративного арешту)?

10 Яка процедура стягнення коштів із банківських рахунків платника-боржника?

11 Роль податкового керуючого у процесі погашення податкового боргу.

12 Які умови необхідні для розстрочення або відстрочення податкового боргу?

13 Як розраховують пеню в разі несвоєчасної сплати податкового зобов'язання?

14 У чому полягає сутність «презумпції правомірності рішень платника» у конфліктних ситуаціях?

15 Які обмеження накладають на платника, чиє майно перебуває в податковій заставі?

Тести

1 Коли податкове зобов'язання вважають узгодженим у разі самостійного подання декларації:

а) день фактичної сплати коштів;

б) день подання декларації до ДПС;

в) через 10 днів після граничного строку подання;

г) після підписання акта перевірки?

2 Граничний строк сплати податків за декларацією становить:

а) п'ять календарних днів після подання;

б) 10 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку подання;

в) 20 робочих днів;

г) 30 календарних днів.

3 Протягом якого строку можна подати адміністративну скаргу на ППР:

а) трьох робочих днів;

б) 10 робочих днів, наступних за днем отримання ППР;

в) 30 календарних днів;

г) одного року?

4 Якщо платник розпочав процедуру адміністративного оскарження, зобов'язання вважають:

а) узгодженим;

б) неузгодженим до дня завершення процедури;

в) податковим боргом;

г) списаним.

5 Податкову вимогу не надсилають, якщо загальна сума боргу не перевищує:

а) 1000 грн;

б) 180 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (3060 грн);

в) 10 000 грн;

г) 510 грн.

6 Право податкової застави виникає:

а) у день виходу інспектора на перевірку;

б) день виникнення податкового боргу;

- в) після рішення суду;
- г) із моменту реєстрації підприємства.

7 Адміністративний арешт майна може бути застосований, якщо:

- а) платник подав декларацію із запізненням на один день;
- б) платник відмовляється від проведення документальної перевірки;
- в) сума податку перевищує 1 млн грн;
- г) платник змінив назву компанії.

8 Керівник податкового органу ухвалює рішення про арешт майна, яке діє протягом:

- а) 24 годин;
- б) 96 годин (має бути підтверджено судом);
- в) 10 днів;
- г) до повного погашення боргу без суду.

9 Пеню на суму недоїмки в разі самостійного виправлення помилки нараховують:

- а) із першого дня прострочення;
- б) після спливу 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати;
- в) не нараховують узагалі;
- г) у подвійному розмірі відразу.

10 Стягнення боргу з фізичної особи здійснюване:

- а) на підставі рішення керівника ДПС;
- б) тільки на підставі рішення суду;
- в) через вилучення готівки інспектором без акта;
- г) через блокування SIM-карти.

11 Протягом якого строку ДПС має надати відповідь на адміністративну скаргу:

- а) 10 днів;
- б) 20 календарних днів (може бути продовжено до 60);

в) п'яти робочих днів;

г) 45 днів?

12 Який статус має зобов'язання під час судового оскарження ППР:

а) вважають узгодженим;

б) вважають неузгодженим до набрання судовим рішенням законної сили;

в) обов'язково має бути сплаченим «під заставу»;

г) анулюють автоматично?

13 Відчуження майна, що перебуває в податковій заставі, платником:

а) категорично заборонено;

б) дозволено лише за згодою контролюючого органу;

в) дозволено без обмежень;

г) можливе тільки родичам.

14 Днем закінчення процедури адміністративного оскарження є:

а) день подання скарги;

б) день отримання платником рішення про результати розгляду скарги;

в) день виходу інспектора з відпустки;

г) 31 грудня поточного року.

15 Пеню нараховують із розрахунку:

а) 100 % річних;

б) 120 % річних облікової ставки НБУ, що діяла на день виникнення боргу;

в) 10 % суми боргу щомісяця;

г) фіксовано 500 грн за кожен день.

Практичні завдання

Задача 1. ТОВ «Магнат» подало декларацію з податку на прибуток 10 березня. Сума до сплати — 50 000 грн. Визначити останній день, коли

це зобов'язання має бути сплачене, щоб воно не стало податковим боргом (граничний строк подання — 2 березня).

Задача 2. Підприємство отримало ППР на суму 120 000 грн 1 червня. Платник вирішив оскаржити рішення в адміністративному порядку і подав скаргу 5 червня. 20 червня ДПС залишила скаргу без задоволення. Із якої дати зобов'язання стане узгодженим?

Задача 3. У ФОП виник податковий борг у розмірі 5000 грн. Інспектор виявив у власності ФОП автомобіль вартістю 300 000 грн. Чи може бути накладена податкова застава на весь автомобіль?

Задача 4. Розрахувати пеню P за несвоєчасну сплату податку. Сума боргу S — 10 000 грн. Строк прострочення d — 20 днів. Облікова ставка НБУ r — 15 % (припустимо, вона не змінювалася). Пеню нараховують за ставкою 120 % НБУ.

$$\text{Формула: } P = S \cdot (r \cdot 1,2) \cdot \frac{d}{365}.$$

Задача 5. Підприємство відмовилося допустити інспекторів до перевірки через відсутність у них направлення. Податкова наклала адміністративний арешт на рахунки. Чи правомірні дії ДПС?

Задача 6. Платник подав позов до суду про скасування ППР. Суд першої інстанції виграла податкова, але платник подав апеляцію. Чи має право ДПС надсилати податкову вимогу на цьому етапі?

Задача 7. Сума податкового боргу компанії становить 2000 грн. ДПС надіслала податкову вимогу. Платник стверджує, що вимога незаконна. Аргументувати позицію платника.

Задача 8. ТОВ хоче продати верстат, який перебуває в податковій заставі, щоб отримати кошти для погашення боргу. Описати умови, за яких це можливо.

Задача 9. ДПС ухвалила рішення про розстрочення боргу підприємства на шість місяців через форс-мажорні обставини. Чи нараховують пеню протягом періоду розстрочення?

Задача 10. Під час перевірки встановлено заниження податку на 100 000 грн. Платник сплатив суму через п'ять днів після отримання ППР, не розпочинаючи оскарження. Чи буде нарахована пеня в цьому випадку?

Тема 7. КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ

Короткий опис теми

Контрольна діяльність — це сукупність заходів, що вживають податкові органи для забезпечення дотримання законодавства. Основним інструментом є **податковий контроль**, який включає:

- 1) **податковий моніторинг**: постійний нагляд за великими платниками та ризиковими операціями (зокрема моніторинг ПДВ-накладних у системі СМКОР);
- 2) **податкові перевірки**: камеральні, документальні та фактичні;
- 3) **зустрічні звірки**: зіставлення даних у контрагентів;
- 4) **валютний контроль**: нагляд за дотриманням строків розрахунків у ЗЕД.

Основним принципом контрольної діяльності є **ризик-орієнтований підхід**, що допомагає мінімізувати втручання в роботу сумлінних платників і зосередити ресурси на «тіньовому» секторі.

Теоретичні запитання

- 1 Які основні форми та методи реалізації податкового контролю передбачені ПКУ?
- 2 У чому полягає відмінність між податковим аудитом і податковою перевіркою?
- 3 Що таке система моніторингу критеріїв оцінювання ризиків (СМКОР) і як вона працює?
- 4 Які критерії використовують для відбору платників до плану-графіка перевірок?

5 Охарактеризуйте повноваження податкових органів під час проведення фактичного контролю.

6 Які особливості контролю за операціями у сфері трансфертного ціноутворення?

7 Роль зустрічних звірок у виявленні схем ухилення від оподаткування.

8 Як саме контролюють діяльність нерезидентів через їхні постійні представництва?

9 Порядок залучення фахівців, експертів і перекладачів під час контрольних заходів.

10 Які наслідки для платника має визнання його «ризиковим» у системі електронного адміністрування ПДВ?

11 Охарактеризуйте механізм валютного контролю, що здійснюють податкові органи.

12 Що таке «горизонтальний моніторинг» і які його переваги для великого бізнесу?

13 Які права мають посадові особи ДПС із доступу до територій і приміщень платника?

14 Як оформлюють результати контрольної діяльності та яка процедура їх розгляду?

15 Специфіка контролю за обігом підакцизних товарів (пальне, алкоголь, тютюн).

Тести

1 До способів здійснення податкового контролю НЕ належить:

- а) облік платників податків;
- б) перевірка та звірка;
- в) встановлення ринкових цін на товари народного споживання;
- г) моніторинг ризикових операцій.

2 Податковий контроль за дотриманням принципу «витягнутої руки» здійснюваний у сфері:

- а) роздрібною торгівлі;
- б) трансфертного ціноутворення;
- в) оренди нерухомості фізичними особами;
- г) виплати заробітної плати.

3 Який вид контролю здійснюють через зіставлення даних податкової звітності платника та інформації з баз даних ДПС:

- а) фактичну перевірку;
- б) камеральну перевірку;
- в) документальну виїзну перевірку;
- г) інвентаризацію?

4 Зустрічну звірку проводять із метою:

- а) нарахування штрафів;
- б) документального підтвердження відносин платника з контрагентом;
- в) реєстрації платником ПДВ;
- г) перевірки трудових книжок.

5 Граничний строк для здійснення валютного контролю (повернення виторгу) загалом становить:

- а) 30 днів;
- б) 180 днів;
- в) 365 днів (з урахуванням чинних обмежень НБУ);
- г) три роки.

6 Яка система автоматично блокує реєстрацію податкових накладних із ознаками ризиковості:

- а) Електронний кабінет;
- б) СМКОР;
- в) СЕА РПП;
- г) Дія.Бізнес?

7 Під час фактичної перевірки податківці мають право контролювати:

- а) чистоту в офісних приміщеннях;
- б) наявність ліцензій і дотримання касової дисципліни;
- в) диплом директора про освіту;
- г) якість продукції на відповідність ДСТУ.

8 Результатом успішного проведення зустрічної звірки є:

- а) податкове повідомлення-рішення;
- б) довідка про проведення зустрічної звірки;
- в) акт про правопорушення;
- г) штрафна квитанція.

9 Документальну позапланову перевірку призначають у такому випадку:

- а) платник не подав декларацію у встановлений строк;
- б) платник отримав великий прибуток;
- в) платник змінив офіс;
- г) платник придбав новий автомобіль.

10 Для проведення контролю за обсягами пального ДПС використовує:

- а) дані супутників;
- б) показники рівнемірив-лічильників у резервуарах;
- в) опитування сусідів;
- г) перевірку шин вантажівок.

11 Посадова особа ДПС під час перевірки має право:

- а) вилучати оригінали документів без акта;
- б) отримувати копії документів, що стосуються предмета перевірки;
- в) користуватися особистим телефоном платника;
- г) змінювати графік роботи підприємства.

12 Який орган веде реєстр великих платників податків:

- а) Рада національної безпеки;
- б) Державна податкова служба України;
- в) Міністерство економіки;
- г) Комітет ВРУ із питань фінансів?

13 Контроль за своєчасністю сплати податків здійснюють веденням:

- а) журналу реєстрації вхідної кореспонденції;
- б) інтегрованих карток платників (ІКП);
- в) книги скарг і пропозицій;
- г) особових справ працівників ДПС.

14 Податковий контроль у формі опитування можна проводити щодо:

- а) тільки посадових осіб юридичної особи;
- б) тільки фізичних осіб-підприємців;
- в) будь-яких осіб, які володіють інформацією про об'єкт оподаткування;
- г) тільки іноземних громадян.

15 Яка установа є партнером ДПС у здійсненні валютного контролю:

- а) митна служба;
- б) комерційні банки (як агенти валютного нагляду);
- в) страхові компанії;
- г) фондова біржа?

Практичні завдання

Задача 1. Компанія «Експорт-Плюс» не отримала валютний виторг за поставлений товар через 400 днів після експорту. Визначити заходи контролю, які застосує ДПС.

Задача 2. Система СМКОР зупинила реєстрацію податкової накладної ТОВ «Будмаш» на суму 500 000 грн через відсутність у платника ліцензії на певний вид робіт. Які контрольні дії має вчинити платник для розблокування?

Задача 3. Під час зустрічної звірки з'ясувалося, що фірма-постачальник не відобразила продаж товару у своїй звітності, тоді як фірма-покупець віднесла ці суми до податкового кредиту. Якими будуть наслідки для покупця?

Задача 4. Інспектор прийшов на фактичну перевірку магазину і виявив, що касир не видав чек на суму 1000 грн. Розрахувати штраф за перше таке порушення.

Задача 5. Підприємство «Агро» включено до плану-графіка перевірок через те, що сума сплаченого податку на прибуток становить менше 1 % доходу. Пояснити логіку ДПС з точки зору ризик-орієнтованого підходу.

Задача 6. Під час перевірки податковий аудит вимагає провести інвентаризацію залишків пального на складі. Директор відмовляється, посилаючись на відсутність комісії. Які права має інспектор?

Задача 7. ТОВ «Трейд» здійснило операцію з пов'язаною особою-нерезидентом на суму 15 млн грн. Чи є ця операція об'єктом спеціального контролю?

Задача 8. Фізична особа купує елітну нерухомість за 10 млн грн, не маючи офіційних доходів за останні 10 років. Яку форму контролю може застосувати податкова (перспективно)?

Задача 9. Під час контролю за підакцизними товарами виявлено відсутність акцизних марок на тютюнових виробках. Які санкції та заходи безпеки передбачені?

Задача 10. Підприємство отримало запит від ДПС щодо надання інформації про операції з контрагентом, який має ознаки «фіктивності». Що станеться, якщо підприємство проігнорує запит?

Тема 8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Короткий опис теми

Відповідальність у податковому праві — це застосування до платника податків санкцій за вчинення податкового правопорушення. Вона базована на принципах вини, законності та невідворотності покарання.

Податковим правопорушенням є протиправне діяння (дія чи бездіяльність), що призвело до невиконання або неналежного виконання вимог Податкового кодексу України (ПКУ).

Види відповідальності:

- **фінансова:** у формі штрафних санкцій і пені (застосовують до юридичних і фізичних осіб);
- **адміністративна:** накладають на посадових осіб підприємств (директори, бухгалтери) за порушення правил обліку та звітності;
- **кримінальна:** за умисне ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах.

Теоретичні запитання

- 1 Що є об'єктом і суб'єктом податкового правопорушення?
- 2 Які умови необхідні для притягнення платника до фінансової відповідальності за ПКУ?
- 3 Чим відрізняється поняття «штрафна санкція» від «пеня»?
- 4 Охарактеризуйте роль «вини» у податкових правопорушеннях після реформи 2021 року.
- 5 Які обставини звільняють платника податків від фінансової відповідальності?
- 6 Які санкції передбачені за несвоєчасне подання податкової звітності?
- 7 У чому полягає відповідальність за порушення правил реєстрації податкових накладних?

8 Які наслідки тягне за собою заниження податкового зобов'язання, виявлене перевіркою?

9 Яка різниця між штрафом за ненавмисне та умисне заниження податкових зобов'язань?

10 Які адміністративні штрафи передбачені КУпАП за порушення податкового обліку?

11 За яких умов настає кримінальна відповідальність за статтею 212 КК України?

12 Що таке «повторне порушення» у контексті розрахунку штрафних санкцій?

13 Як застосовують штрафи за порушення правил готівкового обігу (РРО)?

14 Порядок застосування штрафів до самозайнятих осіб і фізичних осіб-підприємців.

15 Чи може платник бути притягнутий до відповідальності за помилку, спричинену недоліками програмного забезпечення ДПС?

Тести

1 Податковим правопорушенням є:

- а) будь-яка дія платника, що не подобається інспектору;
- б) протиправне, винне діяння, прямо передбачене ПКУ;
- в) збитковість підприємства за результатами року;
- г) зміна головного бухгалтера без повідомлення податкової.

2 За перше протягом року неподання податкової декларації накладають штраф:

- а) 170 грн;
- б) 340 грн;
- в) 1020 грн;
- г) 25 % суми податку.

3 Розмір штрафу за заниження податкового зобов'язання (ненавмисне) становить:

- а) 10 % суми недоїмки;
- б) 25 % суми недоїмки;
- в) 50 % суми недоїмки;
- г) 100 % суми недоїмки.

4 Розмір штрафу за умисне заниження податкового зобов'язання, встановлене ДПС:

- а) 10 %;
- б) 25 %;
- в) 50 %;
- г) 75 %.

5 За повторне (протягом 1095 днів) умисне заниження зобов'язання штраф становить:

- а) 25 %;
- б) 50 %;
- в) 75 %;
- г) 100 %.

6 Яка обставина НЕ звільняє від відповідальності:

- а) вчинення правопорушення внаслідок незаконних рішень ДПС;
- б) відсутність грошей на банківському рахунку платника;
- в) форс-мажорні обставини (за наявності сертифіката ТПП);
- г) дія платника згідно з індивідуальною податковою консультацією?

7 Штраф за несвоєчасну сплату податку (до 30 днів прострочення включно) становить:

- а) 5 % суми боргу;
- б) 10 % суми боргу;
- в) 20 % суми боргу;
- г) 50 % суми боргу.

8 Штраф за несвоєчасну сплату податку (понад 30 днів прострочення):

- а) 5 %;
- б) 10 %;
- в) 20 %;
- г) 25 %.

9 Який вид відповідальності несе бухгалтер як посадова особа:

- а) тільки фінансову;
- б) тільки кримінальну;
- в) адміністративну та кримінальну (за наявності складу злочину);
- г) жодної, за все відповідає директор?

10 Податкова пеня — це:

- а) різновид штрафу;
- б) засіб забезпечення сплати податку (нараховують за кожен день прострочення);
- в) судовий збір;
- г) податок на прибуток.

11 Штраф за порушення правил ведення обліку доходів і витрат ФОП становить (адмінштраф):

- а) від 51 до 136 грн;
- б) 1020 грн;
- в) 5000 грн;
- г) 17 000 грн.

12 За несвоєчасну реєстрацію податкової накладної (прострочення до 15 днів) штраф становить:

- а) 1 % суми ПДВ;
- б) 2 % суми ПДВ;
- в) 5 % суми ПДВ;
- г) 10 % суми ПДВ.

13 Відповідальність за зберігання товарів без документів для ФОП на загальній системі:

- а) штраф у розмірі 100 % вартості таких товарів (не менше 170 грн);
- б) попередження;
- в) конфіскація офісу;
- г) штраф 170 грн.

14 Кримінальна відповідальність за статтею 212 КК настає, якщо сума ухилення перевищує:

- а) 1000 грн;
- б) 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (у частині податкової соціальної пільги);
- в) 100 000 грн;
- г) 1 млн грн.

15 Якщо платник самостійно виявляє помилку і подає уточнюючий розрахунок, він сплачує самоштраф у розмірі:

- а) 3 % суми недоплати;
- б) 5 % суми недоплати;
- в) 10 % суми недоплати;
- г) 25 % суми недоплати.

Практичні завдання

Задача 1. ТОВ «Світоч» мало подати декларацію з ПДВ за червень 20 липня, але фактично подало її 25 серпня. Це перше порушення підприємства за рік. Розрахувати суму штрафу.

Задача 2. Підприємство заборгувало податок на прибуток у сумі 100 000 грн. Граничний строк сплати — 11 березня. Податок був сплачений 5 квітня. Визначити розмір штрафної санкції.

Задача 3. Під час перевірки ДПС виявила, що компанія «Вектор» умисно не відобразила дохід від продажу обладнання, що призвело до

недоплати податку в сумі 80 000 грн. Це перше таке порушення за три роки. Який штраф буде нараховано в ППР?

Задача 4. ФОП другої групи не сплатив авансовий внесок із єдиного податку за червень (строк до 20 червня). Сплата відбулася в липні. Який штраф передбачено для платників єдиного податку першої-другої груп?

Задача 5. Бухгалтер ТОВ подав уточнюючу декларацію, щоб виправити заниження податку на 10 000 грн. Розрахувати суму «самоштрафу», яку треба сплатити до подання уточнюючого розрахунку.

Задача 6. Інспектор ДПС надав платнику письмову індивідуальну податкову консультацію (ПК). Платник діяв згідно з нею, але під час перевірки вищий орган визнав дії платника порушенням і нарахував штраф 15 000 грн. Чи законне нарахування штрафу?

Задача 7. Магазин не надав покупцеві фіскальний чек на суму 2000 грн. Це було зафіксовано як друге порушення за поточний рік. Розрахувати штраф за законом про РРО.

Задача 8. Компанія не зареєструвала податкову накладну на суму ПДВ 40 000 грн протягом 65 днів після граничного строку. Визначити розмір штрафу.

Задача 9. Унаслідок збою в роботі серверів ДПС платник не зміг вчасно подати звітність, про що ДПС офіційно повідомила на сайті. Чи буде платник платити штраф 340 грн?

Задача 10. Підприємство сплатило податок на 35-й день після граничного строку. Сума податку — 200 000 грн. Розрахувати штраф.

Тема 9. КОРПОРАТИВНИЙ ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Короткий опис теми

Корпоративний податковий менеджмент — це частина загальної системи управління підприємством, що полягає у плануванні, організації, мотивуванні та контролі за виконанням податкових зобов'язань.

Основна мета — не просто сплата податків, а **оптимізація податкового навантаження** в межах чинного законодавства.

Основні складові:

1 **Податкове планування:** вибір форми власності, системи оподаткування та розроблення податкової облікової політики.

2 **Податковий самоконтроль:** внутрішній аудит правильності нарахування податків.

3 **Податкова оптимізація:** використання законних пільг, преференцій і методів оцінювання активів для мінімізації витрат.

Теоретичні запитання

1 Визначте місце податкового менеджменту в системі фінансового менеджменту корпорації.

2 Чим відрізняється законна мінімізація податків від ухилення від їх сплати?

3 Які внутрішні та зовнішні чинники впливають на податкову стратегію підприємства?

4 У чому полягає сутність «податкового поля» підприємства?

5 Охарактеризуйте етапи податкового планування зі створенням нового бізнес-проекту.

6 Як вибір методу амортизації основних засобів впливає на податок на прибуток?

7 Роль облікової політики підприємства як інструменту податкового менеджменту.

8 Які існують ризики в корпоративному податковому менеджменті (правові, фінансові, репутаційні)?

9 Методи оцінювання податкового навантаження на підприємство.

10 Як впливає використання праці ФОП на податкову модель великої корпорації?

11 Сутність і значення податкового календаря в роботі менеджера.

12 Особливості податкового менеджменту в міжнародних корпораціях (трансфертне ціноутворення).

13 Як використовувати податкові пільги для стимулювання інвестиційної діяльності?

14 Податкове структурування правочинів: на що звертати увагу, укладаючи договори.

15 Взаємодія податкового менеджера з державними податковими органами.

Тести

1 Головною метою корпоративного податкового менеджменту є:

- а) повна відмова від сплати податків;
- б) оптимізація податкових платежів і мінімізація податкових ризиків;
- в) збільшення кількості податкових звітів;
- г) виконання планів збору податків для бюджету.

2 Податкова оптимізація базована:

- а) на використанні «дірок» у законодавстві;
- б) використанні прямих пільг і можливостей, наданих законодавчо;
- в) приховуванні об'єктів оподаткування;
- г) підробці первинних документів.

3 Який показник характеризує відношення суми сплачених податків до чистого прибутку або виторгу:

- а) рентабельність;
- б) податкове навантаження (тиск);
- в) ліквідність;
- г) оборотність?

4 Стратегічне податкове планування здійснюють на строк:

- а) один місяць;
- б) до одного року;
- в) понад 1 рік (на перспективу розвитку бізнесу);
- г) щоденно.

5 Вибір методу оцінювання запасів (наприклад FIFO) впливає:

- а) на ПДВ;
- б) податок на прибуток;
- в) військовий збір;
- г) екологічний податок.

6 Який документ на підприємстві визначає правила ведення податкового обліку:

- а) статут;
- б) наказ про облікову політику;
- в) колективний договір;
- г) трудова угода?

7 Податковий ризик — це:

а) можливість перевірки;
б) імовірність фінансових втрат через донарахування податків та штрафів;

- в) зміна курсу валют;
- г) відсутність прибутку.

8 Інструментом оперативного податкового менеджменту є:

- а) податковий календар;
- б) бізнес-план на п'ять років;
- в) угода про асоціацію з ЄС;
- г) ПКУ.

9 Трансфертне ціноутворення використовують:

- а) для розрахунків із працівниками;
- б) розподілу прибутку між підрозділами в межах групи компаній;
- в) сплати земельного податку;
- г) оцінювання якості товарів.

10 Податкова пільга — це:

- а) відстрочка сплати на два дні;
- б) повне або часткове звільнення від оподаткування окремих категорій платників;
- в) штраф за порушення;
- г) переплата в бюджеті.

11 Використання офшорних зон у податковому менеджменті найчастіше спрямоване:

- а) на збільшення прозорості бізнесу;
- б) перенесення прибутку в юрисдикції з низьким оподаткуванням;
- в) збільшення соціальних внесків;
- г) підтримку вітчизняного виробника.

12 Яка система оподаткування зазвичай вигідніша для підприємств із низькою маржинальністю (високими витратами):

- а) спрощена система (єдиний податок від виторгу);
- б) загальна система (податок на прибуток);
- в) патент;
- г) відсутність реєстрації?

13 Внутрішній податковий аудит проводять:

- а) податкова інспекція;

- б) сили самого підприємства або залучені консультанти;
- в) поліція;
- г) Міністерство фінансів.

14 Ухилення від сплати податків (Tax Evasion) є:

- а) законним правом платника;
- б) кримінальним або адміністративним правопорушенням;
- в) елементом фінансової стратегії;
- г) обов'язком бухгалтера.

15 Поняття «податковий щит» (Tax Shield) пов'язане:

- а) із захистом офісу охороною;
- б) використанням витрат (наприклад відсотків за кредитом) для зменшення бази оподаткування;
- в) сплатою податків наперед;
- г) отриманням державної субсидії.

Практичні завдання

Задача 1. Підприємство вибирає систему оподаткування. Очікуваний дохід — 10 млн грн на рік. Витрати (підтвержені документально) — 9 млн грн. Порівняти суму податків за загальною системою (податок на прибуток 18 %) і спрощеною системою (єдиний податок 5 % від доходу). Що вигідніше?

Задача 2. Корпорація планує придбати обладнання вартістю 1 млн грн. Є вибір: метод прямолінійної амортизації (п'ять років) або метод прискореного зменшення залишкової вартості. Як вибір методу вплине на податок на прибуток у перші роки?

Задача 3. Підприємство має дебіторську заборгованість, строк позовної давності якої минув (безнадійна заборгованість). Сума — 200 000 грн. Які дії податкового менеджера для оптимізації податку на прибуток?

Задача 4. Компанія працює з ПДВ. У звітному місяці здійснено закупівлі на 120 000 грн (у т. ч. ПДВ 20 000 грн) і продажі на 180 000 грн (у т. ч. ПДВ 30 000 грн). Розрахувати суму ПДВ до сплати. Як можна законно зменшити цей платіж?

Задача 5. Підприємство виплачує дивіденди засновнику-фізособі (резиденту) у сумі 100 000 грн. Розрахувати суму податків, які має утримати корпорація як податковий агент.

Задача 6. Фінансовий директор пропонує замінити частину премій працівникам на компенсацію витрат на навчання. У чому полягає податкова вигода?

Задача 7. ТОВ планує отримати кредит. Варіант А: кредит від банку під 15 % річних. Варіант Б: поворотна фінансова допомога від засновника під 0 %. Який варіант вигідніший відносно податкового щита?

Відповідь: Варіант А (банк), оскільки відсотки за кредитом включені до витрат і зменшують податок на прибуток. Варіант Б не створює податкових витрат.

Задача 8. Компанія має вільні кошти і вирішує, покласти на депозит чи купити ОВДП (державні облігації). Порівняти оподаткування доходів.

Задача 9. Розрахувати коефіцієнт податкового навантаження, якщо чистий дохід підприємства — 50 млн грн, а загальна сума сплачених податків (ПДВ, податок на прибуток, ЄСВ тощо) — 8 млн грн.

Задача 10. Інвестор вибирає між відкриттям філії (відокремлений підрозділ) або дочірньої компанії. Яка основна відмінність у податковому менеджменті?

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ РОБОТИ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Виконуючи роботу, здобувач повинен чітко дотримуватися наукових стандартів і базуватися на актуальній законодавчій базі України, зокрема актах уряду та Президента. Зміст дослідження має свідчити про високий рівень професійної грамотності, бути змістовним, логічно вибудованим і повністю розкривати вибрану проблематику без повторень чи логічних помилок. Важливою умовою є самостійність написання та обов'язкове зазначення точних бібліографічних посилань на кожному використану цитату, наукову тезу чи статистичний показник з усіма реквізитами джерела. Працюючи з практичною частиною, потрібно чітко визначити об'єкт аналізу, а всі графічні матеріали — таблиці, рисунки та діаграми — мають бути пронумеровані, мати назви, відповідні одиниці вимірювання та логічно підкріплені теоретичні висновки.

Вивчення дисципліни контролюють, оцінюючи результати самостійної роботи здобувача. Система контролю рівня засвоєння програмного матеріалу складається з двох етапів:

- перевірки рівня теоретичної підготовки здобувачів;
- перевірки рівня практичної підготовки здобувачів.

Перший етап передбачає контроль самостійного вивчення здобувачами програмного матеріалу, який містить теоретичні запитання, тести, задачі.

У процесі теоретичної підготовки здобувачі орієнтуються на запитання для теоретичного опрацювання і користуються завданнями для перевірки знань, які містяться в кожній темі методичних вказівок.

Критерії оцінювання теоретичних запитань

а) 20 балів – питання розкрито досить глибоко і повно, що свідчить про ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу; відповідь – на рівні самостійних роздумів з елементами творчого мислення. Продемонстровано

вміння порівнювати і аналізувати різні теорії, концепції, робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати і аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання, використовуючи фактичні і статистичні дані, які підтверджують тези відповіді на запитання. Здобувач виявляє знання законодавчих і нормативних актів України, підручників, посібників;

б) 15 балів – досить повна відповідь на запитання, яка свідчить про тверде засвоєння програмного матеріалу; продемонстровано знання законодавчих і нормативних актів України, підручників, посібників, вміле володіння термінологією, елементами економічного аналізу;

в) 10 балів – здобувач володіє знанням матеріалу на рівні вимог, наведених вище, але в розкритті змісту були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, посиланні на конкретні періоди і дати; питання викладене недостатньо глибоко, у занадто стислій формі;

г) 5 балів – відповідь неповна, безсистемна, із суттєвими помилками; вона свідчить про те, що здобувач засвоїв лише основну частину програмного матеріалу, у нього виникають труднощі під час викладення відповіді на запитання;

д) 0 балів – здобувач зовсім не відповідає на запитання або відповідає неправильно; у відповіді відсутні потрібні докази та аргументи; зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, є помилковими; відповідь містить зайвий матеріал, що не відповідає смислу питання і свідчить про нездатність здобувача зрозуміти запитання; відповідь є повністю ідентичною тексту підручника чи конспекту або тотожною відповіді іншого здобувача на це саме запитання.

Критерії оцінювання тестових завдань

Тестове завдання, яке складається з десяти тестів, оцінюють як одне питання письмового завдання за шкалою 20, 15, 10, 5, 0 балів:

- а) 20 балів – здобувач правильно відповів на 100 або 90 % тестів;
- б) 15 балів – здобувач правильно відповів на 80 або 70 % тестів;
- в) 10 балів – здобувач правильно відповів на 50 або 60 % тестів;
- г) 5 балів – здобувач правильно відповів на 40 або 30 % тестів;
- д) 0 балів — здобувач відповів менш ніж на 30 % тестів.

Критерії оцінювання задач

а) 20 балів — здобувач дає повну, вичерпну відповідь. Вона складається з правильного арифметичного результату; доцільного і логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків; правильного посилання (за потреби) на відповідні законодавчі та нормативні акти;

б) 15 балів — здобувач дає відповідь на рівні вимог, наведених вище, але під час теоретичного обґрунтування ним були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, посиланні на конкретні законодавчі та нормативні акти;

в) 10 балів — здобувач розв'язує задачу правильно, теоретичне обґрунтування зроблене, але воно є поверхневим, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка в розрахунках;

г) 5 балів — здобувач розв'язує задачу без теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків;

д) 0 балів — здобувач зовсім не розв'язує задачі або розв'язує її неправильно, або опис розв'язання є повністю ідентичним опису розв'язання подібної задачі іншим здобувачем.

Максимальна оцінка за першим етапом контролю – 100 балів.

Важливо пам'ятати, що негативний результат роботи є перешкодою для допуску здобувача до складання іспиту з дисципліни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Базова

- 1 Ісаншина Г. Ю. Податковий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2013. 260 с.
- 2 Крисоватий А. І., Кізима А. Я. Податковий менеджмент : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2014. 304 с.
- 3 Найденко О. Є. Податковий контроль : підручник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 386 с.
- 4 Іванов Ю. Б., Карпова В. В., Карпов Л. М. Податковий менеджмент: підручник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 488 с.
- 5 Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, О. В. Грачов та ін. Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. 496 с.
- 6 Податковий менеджмент: підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізима та ін. Київ : Знання, 2016. 525 с.
- 7 Рева Т. М. Податковий менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 282 с.

Допоміжна

- 8 Загородній А. Г., Єлисеєв А. В. Податки та податкове планування підприємницької діяльності : монографія. Львів : Центр Бізнес-Сервісу, 2013. 152 с.
- 9 Іванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування: монографія. Харків: ХДЕУ – Торнадо, 2013. 517 с.
- 10 Іванов Ю. Б. Оподаткування: термінологія законодавчих і нормативних актів : словник-довідник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 704 с.

Інформаційні ресурси

11 Бюджетний Кодекс України: від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-VI>.

12 Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>. 55 .

13 Кодекс адміністративного судочинства України: від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

14 Митний кодекс України: від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>.

15 Положення про проведення перевірок стану збереження майна платника податків, яке перебуває у податковій заставі: Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2012 р. № 1298. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2202-12>.

16 Порядок ведення реєстру виданих та отриманих податкових накладних: Наказ Міністерства фінансів України від 17.12.2012 р. № 1340. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0201-13/para16#n16>.

17 Порядок застосування адміністративного арешту майна платника податків: Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2011 р. № 1398. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0009-12>.

18 Порядок застосування норм пунктів 102.6-102.7 статті 102 Податкового кодексу України: Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 р. № 1044. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0084-11>.

19 Порядок застосування податкової застави органами державної податкової служби: Наказ Міністерства фінансів України від 11.10.2011 р. № 1273. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1339-11>.

20 Порядок направлення органами державної податкової служби податкових вимог платникам податків: Наказ Міністерства фінансів

України від 24.10.2012 р. № 1113. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1909-12/para16#n16>.

21 Порядок направлення органами державної податкової служби податкових повідомлень-рішень платникам податків: Наказ Міністерства фінансів України від 28.11.2012 р. № 1236. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z2135-12/para90#n17>.

22 Порядок обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11.56>.

23 Порядок призначення та звільнення податкового керуючого, а також перелік його функцій та повноважень: Наказ Міністерства доходів і зборів України від 10.10.2013 р. № 578. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1837-13/para15#n15>.

24 Порядок розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2012 р. № 1261. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2143-12>.

25 Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 14.12.2012 р. № 1329. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0075-13/para16#n16>.

26 Інструкція про порядок ведення органами державної податкової служби оперативного обліку платежів до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється органами державної податкової служби України: Наказ Державної податкової адміністрації України від 18.07.2005 р. № 276. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0843-05>.

27 Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами державної податкової служби України в процесі виконання державного та місцевих бюджетів за доходами та іншими надходженнями: Наказ Державного казначейства України і Державної

податкової адміністрації України від 25.04.2002 р. № 74/194. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0436-02>.

28 Порядок використання додаткових джерел погашення податкового боргу: Наказ Міністерства фінансів України від 05.12.2012 р. № 1277. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2186-12>.

29 Перелік достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1238. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1238-2010-%D0%BF>.

30 Перелік обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1235. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1235-2010-%D0%B17.F>.

31 Податковий Кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

32 Порядок зміни початкової ціни продажу майна платника податків, яке перебуває у податковій заставі, в рахунок погашення його податкового боргу та оприлюднення інформації про час та умови проведення відповідних торгів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1244. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1244-2010-%D0%BF/para28#n28>.

33 Порядок списання непогашених грошових зобов'язань або податкового боргу після ліквідації платника податків, не пов'язаної з банкрутством: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1231. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1231-2010-%D0%BF>.

34 Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.

35 Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

36 Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246. URL : [http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/1246-2010-%D0%BF](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF).

37 Про затвердження Порядку обчислення і накопичення реєстраторами розрахункових операцій сум податку на додану вартість: Постанова Кабінету міністрів України від 27.12.2010 р. № 1224. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1224-2010-%D0%BF>.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
для практичних занять і самостійної роботи

з освітньої компоненти

«ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності D1 «Облік і оподаткування»

ОП «Облік, аудит та оподаткування» усіх форм здобуття освіти

Відповідальний за випуск Орлова В. М.

Редактор Ібрагімова Н. В.

Підписано до друку 27.04.2026 р.

Умовн. друк. арк. 4,0. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018